

Luperkalia - rzymskie święto 14-15 lutego połączone z Dniem św. Walentego

*To święto walentynkami zwane,
takoz kochane, jak nielubiane,
to dawny obyczaj,
dziewczę, szansę chwytaj,
gdy cię tknie szczęście niespodziewane.*

(ebs)

Luperkalia - dawne rzymskie święto religijne ustanowione przez Euandrosa i obchodzone 15 lutego, a właściwie 14-15 lutego, z Dniem św. Walentego łącznie. Pierwotnie poświęcone Luperkusowi, pasterskiemu bogu plemion italskich chroniącemu przed wilkami.

Znaczącą rolę podczas Luperkaliów odgrywał kult Fauna - rzymskiego bóstwa, pół człowieka, pół kozła. Ze świętem związana była rzymska legenda o Faustulusie, pasterzu, który miał znaleźć bliźniaków w wilczym legowisku i zabrać do swojego domu, gdzie mieli zostać wychowani przez jego żonę, Akkę Laurentię.

Święto obchodzono w jaskini Lupercal na Palatynie, gdzie według wierzeń legendarni założyciele Rzymu, bliźniacy Romulus i Remus, byli karmieni przez wilczycę. Następnie składano ofiary, a kapłani nazywani Luperkami (łac. *Lupercii*, od *lupus*, "wilk", *lupa*, "wilczyca"), ubrani tylko w skórę świeżo zabitego kozła, obiegali wzgórze Palatynu i uderzali przechodniów rzemieniami (tzw. *februa*) ze skór zwierząt ofiarnych. Szczególnie chętnie uderzeniom poddawały się bezdzietne kobiety, co miało gwarantować płodność, a innym napotkanym - oczyszczenie od zmyy i skazy minionego roku. Praktyki luperków wprowadzać miała do organizmu ludzkiego nowy pierwiastek wzmacniający siły życiowe i twórcze.

Papież Feliks III przeciwstawił się przywróceniu tego rzymskiego święta pod koniec V wieku. Jego następcą Gelazy I zniósł Luperkalia. Istnieje teoria, że na miejsce Luperkaliów Gelazy ustanowił Święto Oczyszczenia Maryi, (obecnie Święto Ofiarowania Pańskiego).

Luperkalia stanowią prawdopodobnie pierwowzór dzisiejszych Walentynek.

Walenty z Rzymu, również Walenty z Terni (ur. ok. 175 w Interamnie, dzis. Terni, Umbria, zm. 14 lutego roku 268

lub 269 w Rzymie) - biskup i męczennik chrześcijański, święty Kościoła katolickiego, syryjskiego, wspominany przez Kościół anglikański i luterński. Patron orędownik podczas ciężkich chorób (szczególnie psychicznych i epilepsji) oraz patron zakochanych. Atrybuty kielich, miecz.

W Martyrologium Rzymskim wymieniany jest dwukrotnie: jako kapłan rzymski, ścięty w czasie prześladowań chrześcijan za panowania cesarza Klaudiusza II Gockiego, oraz jako biskup Terni koło Rzymu. Wobec braków materiałów źródłowych potwierdzających istnienie dwóch postaci uważa się, że jest to ta sama osoba. Kwestią pozostającą nierozstrzygniętą pozostaje czy kult zawędrował z Rzymu do Terni czy odwrotnie.

Już w IV wieku grób świętego otoczony był kultem. Papież Juliusz I wybudował nad tym grobem bazylikę, a papież Teodor I odrestaurował ją.

Walenty z wykształcenia był lekarzem, z powołania duchownym. Żył w III wieku w Cesarstwie rzymskim za panowania Klaudiusza II Gockiego. Cesarz ten za namową swoich doradców zabronił młodym mężczyznom w wieku od 18 do 37 lat wchodzić w związki małżeńskie. Uważał on, że najlepszymi żołnierzami są legionieści niemający rodzin. Zakaz ten złamał biskup Walenty i błogosławił śluby młodych legionistów. Został za to wtrącony do więzienia, gdzie zakochał się w niewidomej córce swojego strażnika. Legenda mówi, że jego narzeczona pod wpływem tej miłości odzyskała wzrok. Gdy o tym dowiedział się cesarz, kazał zabić Walentego. W przeddzień egzekucji Walenty napisał list do swojej ukochanej, który podpisał: "Od Twojego Walentego". Egzekucję wykonano 14 lutego 268 lub 269.

Wskutek splotu zwyczajów ludowych, folkloru i legend był uważany za obrońcę przed ciężkimi chorobami (zwłaszcza umysłowymi, nerwowymi i epilepsją), a w Stanach Zjednoczonych, Anglii i współcześnie w Polsce został uznany za patrona zakochanych.

Wspomnienie liturgiczne w Kościele katolickim na mocy decyzji papieża Gelazjusza I obchodzone jest od 496 roku w dniu 14 lutego, jako Dzień św. Walentego (Walentynki).